

като встъпи в училището, снабди го с потребната дисциплина и започна преподаването си...Примерната му деятелност – продължава авторът – и при доброжелателните му народни чувства, смеем да вярваме, че ще се състави и по нас читалище и ще се вземат мерки за развитието на образованието на всички български села в казата ни...“⁸

Така тези две първи класни училища в Устово и Горно Райково оказват голямо влияние върху развитието на просветното дело не само в Ахъчелебийско, но и в Рупчоса и Златоградско.

Долно Райково е селището, където на българите се налага да преодолеят особено яростна съпротива на фанариотското духовенство срещу българската просвета.

Преломна година в борбата за българско училище в селището е 1869 г. Тогава местни родолюбци начело със Стою Бобутанов за първи път налагат преподаване на български и на гръцки език. Учител е известният възрожденски деец Петко Гидиджийски от Устово. Той преподава български език, землеописание, свещена история и числителница. Още през първата година тук българското училище има добра организация и даже е наричано „академията“.

И в другите родопски селища - Славеино, Петково и Момчиловци еснафските организации и общините са инициатори за отхвърляне на гръцкия език от училищата.

През 1868 г. в Славеино са поканени учителите Марко Димитров от с. Полк. Серафимово и Васил Аврамов от Момчиловци, които въвеждат обучението на български език. Снабдяването с български книги и учебници осъществяват местните първенци и еснафи: Тодор Добровски, Костадин и Никола Шопови, Георги Журналя и Тодор Карапетков. В Славеино училището през този период има библиотека с около сто тома книги. Тук се доставят също българските вестници „Македония“, „Време“ и „Век“. Славейновското училище продължава развитието си и при следващите местни учители Манол Беев и Манол Добровски. Те утвърждават честването на празника на славянските просветители и нововъведенията в учебния процес.

Новобългарската просвета се развива и в другото съседно селище Петково. Според д-р Георги Ташев българският език в петковското училище е въведен с идването на учителя Атанас Гирджилов през 1864 г. Христо

---

8 Родопа, бр. 3, 1934.